

12.6.2025

VN/27387/2024
STM125:00/2024**2025/3 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
12.6.2025**

Aika 12.6.2025 klo 10.00-11.10

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Hanna-Mari Pekuri	STM, varapuheenjohtaja
Jussi Hyrkäs	Työsuojelun aluehallinto, jäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Anne Mironen	SAK, jäsen
Marjaana Walldén	KT, varajäsen
Päivi Lanttola	VTML, jäsen
Niko Nurmela	SY, jäsen
Pia Perttula	TTL, varajäsen
Anne Salomaa	EK, jäsen, (klo 10.30 saakka)
Anne Vänskä	STM, asiantuntija
Teija Inkilä	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja pienellä lisäyksellä.

Puheenjohtaja pyysi näkemyksiä siitä, miten tarkkaan asiat tulisi kirjata pöytäkirjaan. Salomaa kommentoi, että pöytäkirjan on hyvä olla yksityiskohtainen lainsäädäntöasioissa. Epävirallisemmista keskusteluista riittäisi niukempi yleisemmän tason kirjaus sekä se, mihin asiassa päädyttiin.

3. Valvontalain 4 c §:n kehittäminen OM:n säädöshankkeen yhteydessä: ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjunta

Vänskä kertoi, että hallitusohjelmassa on ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjuntaan liittyviä kirjauksia viranomaisten tiedonvaihdon kehittämisestä (luvussa 10.3). Jäsenille on ennakoon toimitettu OM:n diat taustatiedoksi. Hallitusohjelmassa todetaan aiheesta mm., että viranomaisten yhteistyömahdollisuuksia parannetaan mm. varmistamalla tiedonsaanti- ja oma-aloitteiset tiedonanto-oikeudet viranomaisten välillä. Käynnistetään tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimet viranomaisten tiedonvaihdon kehittämiseksi niin, että hyväksikäytön ehkäiseminen tehostuu ja väärinkäytökset saadaan tiedoksi toimivaltaisille viranomaisille.

Puheenjohtaja kertoi, että hallitusohjelman kirjausten täytäntöönpanossa päästiin myöhään liikkeelle. Vuodenvaihteessa alkoivat keskustelut eri ministeriöiden kanssa siitä, mitä kirjaukset käytännössä tarkoittavat. STM:n osalta esillä on ollut kolme muutettavaa pykälää, joista yksi on valvontalain 4 c §. Lisäksi esillä ovat

olleet valvontalain 10 § ja 4 d §. Valvontalain 10 §:n mukaan työsuojeluviranomaiselle puutteesta tms. ilmoittaneen henkilöllisyys ja se, että valvontatoimenpide on tehty ilmoituksen johdosta, olisi pidettävä salassa. Henkilöllisyys voidaan ilmaista, jos se on valvonnan kannalta tarpeen ja henkilö on antanut siihen suostumuksen. Lisäksi syyttäjälle ja poliisille henkilöllisyyden voi ilmaista ilman suostumusta. Jo ennen hallitusohjelmakirjaustakin tätä asiaa on selvitetty. Avien palautteen mukaan säännös vaikeuttaa sitä, millaisia tietoja voidaan kertoa toiselle viranomaiselle oma-aloitteisesti. Asiasta on annettu kaksi hallinto-oikeuden ratkaisua ja mahdollisen säädösmuutoksen valmistelussa odotettiin niitä. Nyt asia nousi uudestaan esiin OM:n toimesta. Valvontalain 4 d §:ssä on säädetty työsuojeluviranomaisen oikeudesta oma-aloitteisesti luovuttaa eräitä havaitsemiaan tietoja toiselle viranomaiselle. Avien nykytulkinnan mukaan ilmoitetut tiedot puutteesta ym. rajautuvat tämän pykälän ulkopuolelle, eli 4 d § mahdollistaa vain avin havaitsemien tietojen luovutuksen oma-aloitteisesti, mutta ei mahdollistaisi aville ilmoitettujen tietojen luovutusta. Tämä on laajempi kysymys kuin vain harmaan talouden torjuntaan jne. liittyvä, se pitää sisällään kaikenlaiset asiat, joita työsuojeluviranomaiselle tulee. Siksi on päädytty siihen, että 10 § ja 4 d § jäävät myöhemmän tarkastelun varaan ja keskitytään nyt vain 4 c §:n kehittämiseen. Tämän hallituskauden ajan on mahdollisuus hyödyntää OM:n virkamiesten asiantuntemusta. Lainsäädäntöä 10 §:n ja 4 d §:n osalta ei nyt olla muuttamassa ennen kuin tiedetään, mitä tarkalleen tulisi tehdä.

Pekuri täydensi, että oikeusministeriö on käynnistänyt oman lainsäädäntönsä tarkasteluhankkeen ja ollut yhteydessä sisäministeriöön ja sosiaali- ja terveysministeriöön kysyen, voiko sen hankkeeseen yhdistää ministeriöiden lainsäädännön muutoksia. Oikeusministeriön valmisteleva hallituksen esitys on kuitenkin tarkoitus esitellä vuoden 2026 alussa, joten aikataulun tiukkuudesta johtuen tässä vaiheessa tarkastellaan työsuojelun osalta vain yhtä valvontalain pykälää. Puheenjohtaja kertoi, että muiden ministeriöiden kanssa päädyttiin siihen, että hallitusohjelman kirjaus pystytään täyttämään, ja näin on myös ministeriryhmän kanssa todettu.

Vänskä kertoi, että suurin kirjoitustyö tehdään OM:ssä. STM:n osuuden pykäläteksti (4 c) on kirjoitettava kesäkuun aikana ja perusteluteksti heinäkuun aikana, lausuntokierros alkaa elokuussa. OM:n vastuuvalmistelijan mukaan TTN voi vaikuttaa asiaan lausuntokierroksella. Vänskä ehdotti, että vastuuvalmistelija voidaan kutsua TTN:n kuultavaksi syyskaudella. HE valmistellaan OM:ssä virkatyönä ja sen pohjana on OM:n esiselvitys, joka käsittelee tiedonvaihtohaasteita ihmiskaupan torjunnassa ja jonka yhteydessä on haastateltu viranomaisia, kuten avia. OM aikoo työsuojelun osalta esittää, että muu viranomainen (ulosotto ja Verohallinto) voi oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja työsuojeluviranomaiselle. Oma-aloitteisesti luovutettu tieto koskisi aina jotakin yksilöityä tahoa. Jos esim. ulosottomies havaitsee, että työnantaja ei ole noudattanut avin valvomia asioita, hän voi tehdä ilmoituksen. Verohallinnolla on jo pykälä (laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 18 §), jonka nojalla se voi antaa tietoja muille viranomaisille, mutta se on koettu riittämättömäksi ja oma-aloitteista tiedonluovutus-oikeutta halutaan vahvistaa. Tietoja voisi luovuttaa jatkossa myös ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaan, työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen valvontaan ja työolosuhteiden valvontaan. Nykyään tietoja luovutetaan vain tilaajavastuulain valvontaan. Nykyisin työsuojeluviranomainen voi pyytää 4 c §:n nojalla tietojoukon vain tilaajavastuulain valvontaan, eli käytännössä tietäntyyppisistä yrityksistä voi saada listan. Tarkoituksena on, että tiedonsaantia potentiaalisista valvontakohteista parannettaisiin. Pykälää voisi laajentaa myös ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaan ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen valvontaan.

Vänskä kertoi, että STM on selvittänyt aveilta, millaisia tiedontarpeita niillä on 4 c §:n osalta. Tietotarpeiden ideoita oli monia. Aveista kerrottiin esim., että elintarviketurvallisuuden valvonnassa voidaan esim. havaita jonkun yöpyvän ravintolassa. Sellaiset ravintolat olisivat hyviä valvontakohteita aville. Myös maahanmuuttoviranomaisilta tarvittaisiin aville tietojoukkoja. Näitä tiedontarpeita ei voida nyt edistää aikataulu- ja resurssisyistä. Sen sijaan on jo selvitetty, että avi voi saada Oikeusrekisterikeskuksesta OM:n lainsäädännön nojalla tiedon siitä, mitkä yritykset on haettu konkurssiin, eikä valvontalain 4 c §:ää tarvitse tämän takia muuttaa. Tulevien 4 c §:n muutosten valmistelu on nyt aloitettu Verohallinnosta. On pyritty saamaan selville, onko Verohallinnolla avien tarvitsemia tietojoukkoja ja onko tietojoukkojen luovuttamisessa tietojärjestelmäongelmia. Vaikuttaa siltä, että 4 c §:ä voidaan laajentaa siten, että avi saisi tietojoukon Verohallinnolta. Ideana on voimassa olevan 4 c §:n tapaan se, että avi määritteli tietojoukon rajausperusteet, esim. ajan ja alueen, jolta tietojoukko halutaan.

Keskusteltiin aiheesta. Puheenjohtaja kertoi, että 4 c §:n muutoksessa kyse on suppeasta ja rajatusta pykälämuutoksesta, joka ei vaikuta suoraan työnantajiin tai työntekijöihin. Hän kysyi, onko asiaa silti tarpeen käsitellä TTN:ssä syksyllä. TTN:llä ei ole roolia ulosottolakiin tai Verohallinnon lakiin. Mielipiteet voi ilmaista lausuntokierroksella ja mahdollinen OM:n edustajan kuuleminen TTN:ssä olisi ehkä vasta lausuntokierroksen jälkeen. Douglas totesi, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttötilanteissa konkurssi ei usein päättäne laiton toimintaa, vaan työntekijät siirtyvät uuteen yritykseen. Mironen katsoi, että olisi hyvä kuulla OM:n edustajan HE:n esittely syksyllä kokouksessa. Vänskä kertoi, että Oikeusrekisterikeskus ja avi voivat OM:n lainsäädäntö huomioon ottaen vain sopia keskenään, miten tietojoukko konkurssiin haetuista yrityksistä pyydetäisiin ja annettaisiin. Avit tietävät jo, että tämä tietojoukko Oikeusrekisterikeskuksesta voidaan saada. Hyrkäs kertoi, että on tyypillistä, että pienempi yritys saattaa mennä konkurssiin ja toiminta jatkuu eri nimellä. Konkurssitilanteet voivat kestää kauan, jolloin tapauksia on voitu käsitellä käräjillä.

Vänskä kertoi esimerkin vuoksi avin ideasta, että Verohallinnon rekisteröidessä ulkomaalaisia työntekijöitä olisi hyvä, jos avi voisi saada suoraan tiedon näiden henkilöiden työnantajista Verohallinnolta. Työnantajatieto on kuitenkin Verohallinnossa sellaisessa teknisessä muodossa, että sitä ei ole mahdollista luovuttaa suoraan tai kohtuullisella vaivalla. Yleisemminkin vastaavat tietojärjestelmäongelmat vaikeuttavat 4 c §:n laajentamista ja tietojenvaihtoa.

Puheenjohtaja totesi, että ollaan yhteydessä OM:n vastuuvastuulijaa ja pyydetään hänet joko TTN:n kokoukseen tai erikseen kuultavaksi. Asiakokonaisuuteen palataan syksyllä.

4. Lääkärin tekemä ilmoitus ammattitaidista ym.

Vänskä kertasi aiemman kokouksen (14.4.2025) diojen avulla, mitä asiasta edellisellä kerralla keskusteltiin. Kyse on valvontalain 46 a §:ssä säädetystä lääkärin velvollisuudesta ilmoittaa työsuojeluviranomaiselle epäilyistä ammattitaidista ja työstä johtuvista muista työperäisistä sairauksista. Terveystieteen teknisen kehityksen vuoksi pykälä tulisi päivittää. Huhtikuun kokouksessa esillä oli HE-luonnos, jossa kuvattiin mm. asian ympärillä olevaa muuta lainsäädäntöä. HE-luonnoksen valmistelu on ollut nyt tauolla, mutta HE-luonnoksen pohjatietoihin on pyydetty korjausehdotuksia virkamiesasiantuntijoilta. Mm. TTL on jo lähettänyt korjausehdotuksia. Kun pohjatiedot HE:ssä ovat kunnossa, tulee pohtia, millainen valvontalain 46 a §:n muutos halutaan. Valvontalain 46 a §:n muutos edellyttää myös, että avi ja TTL kehittävät tietojärjestelmiään, jotta lääkärin ilmoitus saadaan niille.

Inkilä kertoi, että asiaa koskeissa teknisissä kokouksissa on selvinnyt, että asiakastietolaissa on säädetty, että ilmoitus tulee toimittaa OmaKantaan, jotta henkilö itse voi nähdä sen, mutta ei ilmoituksen digitaalisesta toimittamisesta työsuojeluviranomaiselle. Ilmoituksen toimittamisesta on pidetty laajalla kokoonpanolla kokous mm. Kelan ja THL:n kanssa. Työsuojeluviranomainen on valmistellut teknisiä muutoksia, mutta ennen kuin Kelalta saadaan tieto, millainen teknisen ratkaisun on oltava, muutosta ei voida tehdä. Kyse on korkean tietosuojan asiasta, joka on myös Valtorille ensimmäinen tämänkaltaisen tekninen ympäristö. TTL:n kanssa on ollut ilmeisesti informaatiokatkos, koska sen suunnittelema tekninen arkkitehtuuri ei ollut soveltuva tähän. TTL pohtii tilannetta. Työsuojeluviranomaisen puolelta on luvattu tukea ja neuvoa sekä selvittää, voiko TTL hyödyntää avin kehitystyötä. Lopputulosta ei pystytä ennakoimaan, mutta yhteistyölle ollaan ilman muuta avoimia. Asioita on avoinna, mutta ne etenevät kyllä. EU:n strategiatyössä on esitetty, että työsuojeluviranomaisilla tulisi olla early warning -mekanismeja, ja lääkärin ilmoitusvelvollisuus voisi olla osa tätä. Mikäli ilmoituksia ei ala tulla digitaalisesti, harkitaan digitaalisen ilmoittamisen säätämistä lakiperustaiseksi. Tällä hetkellä lain mukaan lääkärin tekemien ilmoitusten on oltava näkyvissä Kannassa, mutta sote-toimijoita ei ole veloitettu tekemään ilmoituksia sellaisessa teknisessä muodossa, että työsuojeluviranomaiset voisivat ottaa niitä vastaan.

Vänskä kertoi, mitä valvontalain 46 a §:n muuttamiseen liittyviä kysymyksiä voi pohtia kesän aikana syksyllä käytävää keskustelua varten. Kysymysten pohjalta Douglas nosti esiin lääkärin ilmoitusvelvollisuuden ja ilmoituksen tekemisen delegoinnin ja kysyi, onko ajateltu, että lääkäri olisi rangaistussäännösten mukaan vastuullinen taho, jos hän on delegoinut ilmoituksen tekemisen. Onko delegointimahdollisuus avoin vai rajattu? Näitä kysymyksiä voisi pohtia. Vänskä totesi, että toistaiseksi asiaa ei ole pohdittu, ja jos jollakin on tähän evästystä, ne voisi mielellään ilmoittaa hänelle.

Puheenjohtaja päätti keskustelun todeten, että aiheeseen palataan syksyllä, koska 46 a §:n muutoksen pitäisi tulla voimaan mielellään jo 1.10.2026, jonka vuoksi olisi hyvä edetä asiassa.

5. Muut asiat

Puheenjohtaja kertoi, että asbestilainsäädännön uudistamista koskeva hallituksen esitys annetaan tänään valtioneuvoston istunnossa.

Syksyn kokousajankohdista lähetetään Doodle-kysely.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.10.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri